

Nie jest to doręczenie w trybie art. 15 zzs⁹ ust.2 i 3 ustawy z 2 marca 2020 r.

Sygn.akt III AUa 817/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Protokolant: Magdalena Zabielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 października 2021 r. w B.

sprawy z odwołania E. Z. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji wnioskodawcy E. Z. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 kwietnia 2021 r. sygn. akt V U 530/20

I. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję z 22 maja 2000 r. w części w ten sposób, że zalicza do ustalenia wartości kapitału początkowego E. Z. (1) jako składkowy okres zatrudnienia w (...) Fabryce (...) od 22 listopada 1966 r. do 31 grudnia 1966 r.;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie.

Alicja Sołowińska

Sygn. akt III AUa 817/21

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 22 maja 2020 r. wydaną w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53) odmówił E. Z. (1) ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. ponieważ z przedłożonej dokumentacji nie wynika w jakim wymiarze czasu wnioskodawca był zatrudniony.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył E. Z. (1) wnosząc o jej zmianę poprzez uwzględnienie do obliczenia wartości kapitału początkowego zatrudnienia w (...) Fabryce (...) w P. od 3 października 1966 r. do 31 grudnia 1966 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 13 kwietnia 2021 r. oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 14 stycznia 2013 r. ustalił E. Z. (1) wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999

r. w wysokości 310.408,89 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1998r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ustalono na 266,85 %. Organ rentowy uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 27 lat, 1 miesiąca i 25, tj. 325 miesięcy oraz nieskładkowe w wymiarze 5 lat, 6 miesięcy i 13 dni tj. 66 miesięcy. Odwołujący w dniu 21 lutego 2020 r. złożył wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego. W wyniku rozpoznania tego wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżoną decyzję.

W motywach rozstrzygnięcia, Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności powołał się na treść art. 173, art. 6 ust. 2 pkt 1a, 175 ust. 4, art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) oraz wyjaśnił sposób obliczania kapitału początkowego.

Sąd Okręgowy wskazał, że w celu ustalenia, czy powołany przez odwołującego okres zatrudnienia należało zaliczyć do okresu ubezpieczenia Sąd miał na uwadze dołączoną do akt sprawy dokumentację emerytalną, akta osobowe oraz zeznania E. Z. (1). Sąd zauważył, że ustalając okresy wpływające na wysokość emerytury nie można poprzestać tylko na ich uprawdopodobnieniu, lecz muszą one zostać udowodnione, a temu służą dokumenty. W ocenie Sądu, brak świadectwa pracy nie niweczy możliwości ustalenia wykonywania pracy, gdyż w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie istnieją ograniczenia dowodowe. Nie oznacza to natomiast prymatu osobowych źródeł dowodowych nad dowodami z dokumentów, zwłaszcza zgromadzonych w aktach osobowych pracownika. Ustalenia faktyczne w sprawie o emeryturę często odwołują się do odległych czasowo okresów. Pracujące wówczas osoby nie przywiązywały wagi do czynienia spostrzeżeń związanych z charakterem pracy innych osób. Zatem w ich pamięci pozostają fragmentaryczne dane, które w każdym wypadku powinny być skonfrontowane z dokumentacją pracowniczą. Dlatego, w tej kategorii spraw podkreśla się, że same zeznania nie powinny stanowić podstawy ustaleń faktycznych, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji pracowniczej.

Sąd I instancji wskazał następnie, że E. Z. (1) wraz z wnioskiem o ponowne ustalenie kapitału początkowego złożył zaświadczenie z dnia 31 października 1990 r., z którego wynika, że był zatrudniony w (...) Fabryce (...) od dnia 3 października 1966 r. do dnia 31 grudnia 1966 r. na stanowisku szlifierza (k. 4). Prodziekan Politechniki (...) pismem z 10 listopada 1966 r. zezwolił odwołującemu na zatrudnienie w (...) Fabryce (...) w charakterze pracownika fizycznego bez prawa do pobierania wynagrodzenia za praktykę studencką od dnia 1 listopada 1966 r. Natomiast zgodnie z angażem (...) Fabryki (...) z 22 listopada 1966 r. odwołujący został zatrudniony na stanowisku szlifierza. E. Z. (1) pismem z 20 grudnia 1966 r. zwrócił się do (...) Fabryce (...) o zwolnienie z pracy z dniem 31 grudnia 1966 r. Z kolei z zaświadczenia z 29 października 1966 r. wynika, że odwołujący w okresie od 3 października 1966 r. do 29 października 1966 r. odbył praktykę studencką. Odwołujący przesłuchany w charakterze strony zeznał, że w spornym okresie 4 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie odbywał płatną praktykę w systemie pracy zmianowej. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy co do tego, że E. Z. (1) pracował jako szlifierz w (...) Fabryce (...), jednakże odmówił wiary tej części ich zeznań, w których twierdził, że robił to stale w wymiarze co najmniej połowy wymiaru czasu pracy.

Przedłożone dokumenty, zdaniem Sądu I instancji nie są wystarczającymi dowodami do uznania okresu od 3 października 1966 r. do 31 grudnia 1966 r. za okres składkowy. Na ich podstawie nie można przyjąć, że odwołujący pracował w tym okresie na podstawie stosunku pracy. E. Z. (1) nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność ewentualnego zawarcia umowy o pracę między nim a (...) Fabryką (...). Brak jest jakiegokolwiek dokumentu, który określałby wymiar czasu pracy. Odwołujący nie przedłożył świadectwa pracy ze spornego okresu. Zdaniem Sądu wnioskodawca w tym okresie posiadał status ucznia odbywającego praktykę. Taki zaś okres nie jest okresem zatrudnienia wykonywanego na podstawie umowy o pracę i dlatego nie ma podstawy by zakwalifikować go jako okres składkowy. Przez fakt wypłacania uczniom wynagrodzenia za praktykę nie stawali się oni automatycznie pracownikami zatrudnionymi w ramach stosunku pracy i nabywali status pracownika. Sąd zauważył również, że w kwestionariuszu osobowym z 30 stycznia 1973 r. znajdującym się w aktach osobowych odwołujący nie wskazał, że od 3 października 1966 r. do 31 grudnia 1966 r. był zatrudniony.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł E. Z. (1), zaskarżając wyrok w całości i zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie przez Sąd, że praca odwołującego w charakterze szlifierza sprowadzała się do roli praktykującego ucznia, pozostającego pod nadzorem instruktora zawodu. W ocenie skarżącego, ustalenia Sądu pozostawały w sprzeczności z zaświadczeniem z Fabryki (...) w P. z 31 października 1990 r., które nie znalazło się w aktach osobowych w (...) Przedsiębiorstwie (...), gdzie pracował w okresie od 1 lutego 1973 r. do 31 grudnia 1975 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Apelacja jest uzasadniona w części dotyczącej odmowy zaliczenia do ustalenia wartości kapitału początkowego okresu zatrudnienia skarżącego w (...) Fabryce (...) od 22 listopada 1966 r. do 31 grudnia 1966 r., natomiast co do pozostałego okresu, tj. od 3 października 1966 r. do 21 listopada 1966 r. jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu.

Podkreślić należy, iż w toku procesu E. Z. (1) konsekwentnie utrzymywał, że w okresie od 3 października 1966 r. do 31 grudnia 1966 r. był zatrudniony w (...) Fabryce (...) na stanowisku szlifierza. W tym zakresie powoływał się na zaświadczenie A.- (...) Fabryka (...) z 31 października 1990 r. (k.4 akt sprawy) oraz zaświadczenie Politechniki (...) z 10 listopada 1966 r. z którego wynika, że uzyskał zgodę tej uczelni na zatrudnienie w charakterze pracownika fizycznego 4 dni w tygodniu bez prawa pobierania wynagrodzenia za praktykę studencką od 1 listopada 1966 r.

E. Z. (1) twierdził, że pracę w w/w okresie wykonywał 4 dni w tygodniu, pracował w systemie zmianowym, otrzymywał wynagrodzenie akordowe, a pracę łączył z nauką i zajęciami na I roku studiów Politechniki (...).

Twierdzenia skarżącego i przedstawione przez niego dowody, Sąd I instancji uznał za niewystarczające do uznania spornego okresu za składkowy i podlegający uwzględnieniu do ustalenia wartości kapitału początkowego. Sąd Okręgowy stwierdził, że E. Z. (2) nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność zawarcia umowy o pracę z (...) Fabryką (...) ani też nie przedłożył świadectwa pracy za sporny okres. W ocenie Sądu, odwołujący posiadał status ucznia odbywającego praktykę i dlatego nie jest to okres zatrudnienia podlegający uwzględnieniu przy ustaleniu kapitału początkowego i w konsekwencji ustaleniu wysokości emerytury.

Zgodnie z art. 117 ust.1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, okresy składkowe o których mowa między in. w art. 6 ust.1 i ust.2 mogą być uwzględnione, jeżeli zostały udowodnione dokumentami (zaświadczeniami) lub wpisami w legitymacji ubezpieczeniowej bądź uznane orzeczeniem Sądu. Z kolei w myśl § 22 ust.1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r., w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U.N.237,poz. 1412) jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument w tym w szczególności legitymacja ubezpieczeniowa, legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym lub pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

W świetle powyższego, Sąd Okręgowy zasadnie zażądał akt osobowych dotyczących zatrudnienia skarżącego w spornym okresie. (...) Urząd Wojewódzki w P. nadesłał akta osobowe E. Z. (1) zatrudnionego w (...) Fabryce (...) (k.20 +akta osobowe). Z akt tych ponad wszelką wątpliwość wynika, że w dniu 16 listopada 1966 r. E. Z. (1) zwrócił się do D. Kadr (...) Fabryki (...) w P. o przyjęcie do pracy w charakterze pracownika fizycznego, a do podania dołączył zaświadczenie Politechniki (...) Wydziału Mechanicznego (k.6 akt osobowych) w którym wyrażono zgodę na zatrudnienie w wymiarze 4 dni w tygodniu bez prawa pobierania wynagrodzenia za praktykę studencką od 1 listopada 1966 r. Uwzględniając wniosek skarżącego, od 22 listopada 1966 . został on zatrudniony na wydziale Pw-1 w charakterze szlifierza według 4 grupy z wynagrodzeniem akordowym (k.7 akt osobowych). W omawianych aktach osobowych znajduje się też podanie E. Z. (1) z 20 grudnia 1966 r., w którym prosi o zwolnienie z pracy z dniem 31 grudnia 1966 r., argumentując potrzebą przygotowania się do egzaminów. Istotne jest także, iż akta osobowe zawierają

także świadectwo pracy wystawione 2 stycznia 1967 r. i stwierdzające, że E. Z. (1) był zatrudniony w (...) Fabryce (...) od 22 listopada 1966 r. do 31 grudnia 1966 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego omówione wyżej akta osobowe, w szczególności świadectwo pracy, angaż, podanie o przyjęcie i rozwiązanie stosunku pracy jednoznacznie wskazują, iż od 22 listopada 1966 r. do 31 grudnia 1966 r. E. Z. (1) był pracownikiem Fabryki zatrudnionym co najmniej w wymiarze 1/2 etatu. W sytuacji, gdy skarżący został zatrudniony po uzyskaniu zgody Politechniki na pracę, należy dać wiarę twierdzeniom skarżącego, iż pracował cztery dni w tygodniu, tj. od wtorku do czwartku i w sobotę i za pracę od 22 listopada 1966 r. Fabryka wypłacała wynagrodzenie.

W tych okolicznościach, odmawiając uwzględnienia okresu zatrudnienia od 22 listopada do 31 grudnia 1966 r. do wysokości kapitału początkowego, Sąd I instancji naruszył przepis art. 233 § 1 k.p.c., błędnie oceniając zebrany w tym zakresie materiał dowodowy poprzez przyjęcie, iż odwołujący nie udowodnił spornego okresu i nie przedstawił świadectwa pracy.

Brak jest natomiast podstaw do uwzględnienia apelacji co do okresu zatrudnienia przypadającego przed 22 listopada 1966 r. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, gdyby przyjąć za wiarygodne twierdzenia skarżącego, iż na warunkach określonych od 22 listopada 1966 r. pracował także we wcześniejszym okresie, tj. od 3 października 1966 r. to niewątpliwie ten fakt miałby odzwierciedlenie w aktach osobowych. Tymczasem zaświadczeniem z dnia 29 października 1966 r. Fabryka (...) potwierdziła, że skarżący od 3 października 1966 r. do 29 października 1966 r. jako student I roku Politechniki Wydział Mechaniczny odbywał praktykę (k.30 akt sprawy). W tych okolicznościach, zaświadczenie na karcie 4 wydane 31 października 1990 r., stwierdzające zatrudnienie E. Z. (1) w (...) Fabryce (...) od 3 października 1966 r. do 31 grudnia 1966 r. nie może być miarodajnym dowodem pozwalającym na zaliczenie całego spornego okresu. Przede wszystkim wydane ono zostało wiele lat po zakończeniu pracy, i co istotne jest niezgodne z zawartością dokumentów w aktach osobowych, które były prowadzone na bieżąco, a świadectwo pracy wydane bezpośrednio po zakończeniu pracy 31 grudnia 1966 r.

Sąd Apelacyjny w świetle zebranych dowodów nie neguje, że E. Z. (1) pracował w Fabryce (...) przed 22 listopada 1966 r., jednakże, nie była to praca świadczona w ramach stosunku pracy, ale wykonywana jako praktyka studencka. Taki wniosek jest uzasadniony treścią zaświadczenia Fabryki (...) z 29 października 1966 r. (k.30), a także zaświadczenia Politechniki (...) z 10 listopada 1966 r. (k.54).

Reasumując powyższe ustalenia, Sąd Apelacyjny uznał, że okres od 22 listopada 1966 do 31 grudnia 1966 r. jest składkowym okresem zatrudnienia i jako taki podlega uwzględnieniu przy ustaleniu kapitału początkowego (art.6 ust.2 pkt1a ustawy emerytalnej). W pozostałym zakresie, żądanie skarżącego jako nieuzasadnione podlegało oddaleniu.

Z tych przyczyn na mocy art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt I wyroku i na mocy art. 385 k.p.c. jak w II pkt wyroku.

Alicja Sołowińska